

Η αγιότητα ως έκφραση της ηθικής αυτονομίας (Χριστόφορος Παπαδόπουλος, Θεολόγος)

[/ Πεμπτούσια](#)

Στην παρούσα εργασία εξετάζεται ένας πολυσήμαντος όρος στην ηθική, η έννοια της αυτονομίας. Η αυτονομία απασχόλησε διάφορους στοχαστές και φιλοσόφους. Σπέρματά της υπάρχουν ήδη από την αρχαιότητα, διαμορφώνεται ωστόσο από τον Διαφωτισμό κι έπειτα. Θα γίνει μια σύντομη έκθεση των θέσεων όσον αφορά την ηθική αυτονομία στην αρχαία φιλοσοφική σκέψη, στους νεώτερους ανθρωπιστές φιλοσόφους, στις κυριότερες χριστιανικές ομολογίες, όπως ο Ρωμαιοκαθολικισμός κι ο Προτεσταντισμός, στις θρησκείες γενικά και τέλος στην ορθόδοξη χριστιανική ηθική.

Η ηθική αυτονομία συνδέεται με την ελευθερία του ανθρώπου, γι αυτό εξάλλου προτιμάται και στην ηθική. Για να οριστεί όμως η ελευθερία του ανθρώπου πρέπει πρώτα να ορίσουμε το τί είναι ο άνθρωπος. Οπότε γεννάται το ερώτημα όσον αφορά την αληθινή φύση του ανθρώπου. Είναι γνωστό ότι για την θεμελίωση ενός ηθικού συστήματος απαιτείται ή τουλάχιστον υπονοείται μια ανθρωπολογία. Αν δεχτούμε ότι η ανθρωπότητα είναι μία και ενιαία, τότε μία θα είναι και η ορθή ανθρωπολογία, αυτή που φανερώνει τον αυθεντικό άνθρωπο. Έτσι, στο αίτημα για

ηθική αυτονομία αναζητείται ο άνθρωπος στην πλήρη αυθεντικότητά του, διότι μόνο επαληθεύοντας την φύση του, καταξιώνεται η ελευθερία του.

Ο νεώτερος ευρωπαϊκός ανθρωπισμός θεώρησε τον άνθρωπο ως ελεύθερο και ανεξάρτητο άτομο, αποσυνδεδεμένο από εξωτερικές αυθεντίες. Ενώ για την Χριστιανική Ηθική το κριτήριο των πράξεων του ανθρώπου καθορίζεται απ' τον Θεάνθρωπο Χριστό, για τους ανθρωπιστές φιλοσόφους ο Θεάνθρωπος αντικαθίσταται απ' τον ανθρώπινο νου. Έτσι η ηθική των ανθρωπιστών φιλοσόφων είναι καθαρά ανθρωποκεντρική. Επίσης, ο Θεός παραμερίστηκε γιατί θεωρούνταν ότι περιορίζει την ελευθερία του ανθρώπου. Επομένως, είναι αναγκαία η εξέταση για το τί είναι αυτό που πραγματικά περιορίζει την ελευθερία του ανθρώπου σύμφωνα με την χριστιανική ηθική.

Τέλος, θα γίνει σύντομη έκθεση της διδασκαλίας της Ορθόδοξης Χριστιανικής Ηθικής, η οποία προβάλλει τον άγιο ως τον κατεξοχήν αληθινό άνθρωπο και ως εκ τούτου αληθινά αυτόνομο και πραγματικά ελεύθερο.

Στις σελίδες που θα ακολουθήσουν θα γίνει μία προσπάθεια έκθεσης των παραπάνω θεμάτων, μα κυρίως μία προσπάθεια να εκτεθεί η οντολογική θεμελίωση της εν Χριστώ αυτονομίας, όπως εκφράζεται στη Λόγο-ποιημένη ύπαρξη του αγίου από την Ορθόδοξη Χριστιανική Ηθική, πάντα σε αντιπαραβολή με τον νεώτερο ανθρωπισμό, ο οποίος πρώτος διατύπωσε και θελίωσε την αυτονομία στην ηθική.

Όπως ήδη αναφέρθηκε η αυτονομία είναι μία έννοια που χρησιμοποιείται στην ηθική, οπότε γίνεται αναφορά για ηθική αυτονομία. Όταν η ηθική κρίση προέρχεται από το υποκείμενο που ενεργεί, η ηθική είναι αυτόνομη, ενώ όταν στηρίζεται σε κάτι έξω από αυτό, τότε αντίστοιχα η ηθική είναι ετερόνομη. Η αυτόνομη ηθική στηρίζεται στον ίδιο τον άνθρωπο και επιχειρεί να τον βοηθήσει στον αυτοπροσδιορισμό του. Από την άλλη η ετερόνομη ηθική στηρίζεται κυρίως σε κάποια θρησκευτική αυθεντία ή στις διάφορες κοινωνικοπολιτικές ιδεολογίες, που φαίνεται να καταπιέζει τον άνθρωπο .

Στην αυτόνομη ηθική ο ηθικός νόμος αναζητείται στον ίδιο τον άνθρωπο και τελικά ταυτίζεται με την ατομική επιθυμία του καθενός . Έτσι πολλές φορές εσφαλμένα εκλαμβάνεται από το σύγχρονο άνθρωπο ως αυθαιρεσία, ενώ οι κύριοι εκπρόσωποι της θεμελίωσής της στην ηθική ουδέποτε υπονόησαν κάτι τέτοιο. Για παράδειγμα ο Καντ, ο σπουδαιότερος εκπρόσωπός της, ισχυρίζεται ότι ο ηθικός νόμος πρέπει να έχει καθολική ισχύ .

Θα ήταν χρήσιμο να εξεταστούν σύντομα οι καταβολές του προβληματισμού πάνω στην ηθική αυτονομία καθώς και η εξέλιξή της στους φιλοσόφους σε διάφορες εποχές.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)